

Legislativní problematika leguánů zelených

Copyright © 2006 Kateřina Bergrová

Klub chovatelů leguánů zelených

www.leguanzeleny.cz

JE NUTNÉ NĚJAKÉ POVOLENÍ K CHOVU LEGUÁNA ZELENÉHO?

Takto zní desítky dotazů chovatelů leguánů, i těch, kteří teprve nákup nového zelenáče plánují. V České republice leguán zelený nespadá do kategorie CITES, jak se řada z nich mylně domnívá, ale do kategorie **Nebezpečných druhů zvířat**, kterou stanoví Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat.

„Z třídy plazů (Reptilia), z podřádu ještěři (Sauria) sem patří všechny druhy dorůstající v dospělosti přes 1 m délky těla včetně ocasu!“

Dle § 13 zák.č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání v platném znění, je k jeho chovu nutné povolení příslušné veterinární správy, dle místa jeho chovu.

Tedy i **chovatel leguána zeleného musí mít příslušné povolení** od místní veterinární správy, a to optimálně ještě předtím, než si svého prvního leguána přinese domů!

Dle zákona je Nebezpečným druhem zvířete takový druh, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky, může ohrozit zdraví a život člověka, který se pak může dopustit týrání jedince tohoto druhu (**§ 3 písm. h) zákona ČNR č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání**); nebezpečné druhy zvířat stanovilo ministerstvo zemědělství České republiky **vyhláškou č. 75/1996 Sb.**

Je také nezbytné zdůraznit, že povinností každého, kdo chová plaza v zajetí, je dodržování při chovu podmínek uvedených v **DOPORUČENÍ ÚSTŘEDNÍ KOMISE PRO OCHRANU ZVÍŘAT- podmínky chovu plazů v zajetí** (metodická příručka ze dne 31.12.2003 vydaná Ministerstvem zemědělství ČR- hlavní výňatky uvedu dále v textu) a dodržovat další ustanovení zákona na ochranu zvířat proti týrání (uvedeno dále v textu).

JAK TEDY POSTUPOVAT V POVOLENÍ NEBEZPEČNÉHO DRUHU ZVÍŘAT?

A) Leguána zeleného ještě nemám, a le chci si jej pořídit:

Povolení se vydává na **základě žádosti** (ke stáhnutí také na našich stránkách), která se podá na místně příslušnou **krajskou veterinární správu** (kontaktní údaje naleznete na www.svscr.cz). Pak dojde k osobní návštěvě u vás doma **veterinárním inspektorem**, který zhodnotí, zda podmínky splňují veškeré požadavky k chovu takového zvířete (doporučené parametry, které inspektor sleduje jsou dále v textu: **DOPORUČENÍ**). Pokud neshledá závady, chovatel si může pořídit zvíře a poté dojde k další nutné návštěvě inspektora, který zhodnotí zdravotní stav zvířete. Pakliže dojde ke shledání nedostatků chovatel je musí odstranit. Pakliže je již vše v pořádku, vydá se povolení k chovu nebezpečného druhu zvířete.

A) Leguána zeleného již mám a musím si povolení dodatečně zařídit:

Bohužel řada chovatelů se dozví o povinném povolení až po nákupu leguána. Řešení je následující.

Povolení se vydává na **základě žádosti** (ke stáhnutí také na našich stránkách), která se podá na místně příslušnou **krajskou veterinární správu** (kontaktní údaje naleznete na www.svscr.cz). Pak dojde k osobní návštěvě u vás doma **veterinárním inspektorem**, který zhodnotí, zda podmínky splňují veškeré požadavky k chovu takového zvířete (doporučené parametry, které inspektor sleduje jsou dále v textu: **DOPORUČENÍ**) a také zkontrolují zdravotní stav zvířete. Pokud neshledá inspekto závady, vydá se povolení k chovu nebezpečného druhu zvířete.

Povolení je zpoplatněno **jednorázově částkou 1 000,-Kč** ve formě kolku (V roce 2006 došlo ke změně výše částky na 1 000 Kč za vydané rozhodnutí o povolení chovu nebezpečného druhu zvířete: zákon č. 48/2006 Sb. změna zákona o veterinární péči a zákona o správních poplatcích, Článek IV.: Sazebník zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 228/2005 Sb., zákona č. 357/2005, číslo 10: v položce 74 písmeno a))

Po třech letech se vydává prodloužení povolení na základě písemné žádosti. **Jednou ročně** má docházet inspektor, aby zkontroloval podmínky.

Poznámka: 1000 Kč se vztahuje na druh zvířat, takže více jedinců téhož druhu je také za 1000 Kč. Toto je nejnižší sazba podle přílohy zák.č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, položka 74a). Pakliže by jste však chtěli chovat ještě jiné zvíře spadající do kategorie nebezpečných druhů zvířat, musíte si zažádat o další povolení a zaplatit kolek.

VÝŇATKY Z DOPORUČENÍ ÚSTŘEDNÍ KOMISE PRO OCHRANU ZVÍŘAT:

PODMÍNKY CHOVU PLAZŮ V ZAJETÍ: včetně velikosti a základního vybavení chovného zařízení, způsobu chovu, výživy, odchytu a transportu

Text: MUDr. Ondřej Hes, MVDr. Vítězslav Honsa, Ing. Vladislav Jiroušek,

RNDr. Pavel Moucha, Ing. Jirí Trávníček

Redakce: RNDr. Dana Holečková, Mgr. Pavel Hlavička, RNDr. Pavel Moucha

Vydalo Ministerstvo zemědělství ČR dne 31.12.2003

Metodika posuzování chovných zařízení

Pro zachování fyziologických funkcí zvířat a zajištění biologických potřeb jsou důležité nejen prostorové nároky, ale při péči o zvířata je třeba vytvářet podmínky materiálního i nemateriálního charakteru k zabezpečení jejich pohody (welfare), zejména:

- zvířatům vytvářet předpoklady pro **uspokojování jejich biologických potřeb** (příjem a kvalita potravy, rozmnožování, aj.) a **zabránit jejich stresu**, **nudě** vybavením chovných prostor (úkryty, kmeny, větve, pohyblivé pomůcky apod.);
- při volbě velikosti plochy pro chov, prostory přiměřeně zvětšit při potřebách vycházejících z prostorových potřeb jedince; u skupin, **přihlédnout k přirozené agresivitě jedinců**, která může být vázána na stádium pohlavního cyklu, ochranu mláďat apod.; tam kde je to nezbytné, je třeba zvířata vizuálně, zvukově nebo prostorově oddělit;
- při úpravě chovných prostorů brát v úvahu, vedle dále uvedených hledisek, především **zajištění přirozené funkce pohybového aparátu** a to jak při pohybu tak i odpočinku zvířat (kmeny pro lezení, možnost pro hrabání, apod.), různých nároků na teplotní podmínky (prostory pro zchlazování a "slunění" – vyhřívání, koupel apod.) velikost a vývojové stádium jedince;
- u druhů z mírných oblastí zabezpečit **možnosti zazimování**, naopak druhy z tropického pásma by měly mít **zajištěny požadované teploty** a další hodnoty mikroklimatu; je však nezbytné při tom zvažovat geografické rozdíly klimatu (např. různou vlhkost vzduchu) v našich a původních podmínkách;
- při zřizování prostor pro zvířata je nutné zvážit **vhodnost materiálu** (vyloučení možnosti poranění, toxicity povrchové úpravy, případně vzniku elektrostatického náboje, volba barev); jako podestýlka nebo podkladový materiál může být použit pouze netoxický, podle možnosti co nejméně prašný, vlhkost absorbující materiál, který není zdrojem původců nebo příčinou onemocnění (dráždění povrchu těla, požívání nevhodné podestýlky, druhu nátěru, technických plnidel a lepidel apod.), větrání by mělo zabezpečit výměnu vzduchu a udržení podmínek mikroklimatu zejména požadované vlhkosti;
- délka doby a intenzita **osvětlení** a spektrum světla by mělo odpovídat oblasti výskytu a etologii daného druhu; u pralesních druhů je nutný požadavek na zastínění části prostoru zejména v letním období;
- způsob **vytápění** musí odpovídat potřebám jednotlivých druhů a vyloučit možnost popálení zvířat;
- **krmení** by mělo odpovídat druhu zvířete a dostupnosti vhodné druhu potravy, krmná zařízení by měla být snadno dostupná pro zvíře i pro obsluhu a měla by být udržována v čistotě;
- **napájení** případně **koupání**, množství a teplota vody se obvykle řídí dle ročního období; je třeba přihlížet i k nárokům zvířat na kvalitu vody, pitná voda podle ČSN 757111 nemusí svou kvalitou (úprava, chlorování) vyhovovat.

Prostory pro zvířata včetně jejich úkrytů by měly být snadno přístupné a čistitelné, musí být stanoveny podmínky průběžné dezinfekce, případně dezinfekce a deratizace (tzv. DDD) zařízení, včetně volby nedráždivých prostředků DDD a postupů vylučujících nadměrné působení stresových vlivů (nežádoucí dráždivé pachy, vlhkost atd.).

Stanovené parametry prostředí a klimatu musí být vhodným způsobem kontrolovány a zařízení proto musí být vybaveno příslušnými pomůckami (teploměry, automatické spínače přístrojů atd.).

Pro správné provozování chovu musí být zabezpečeny v přiměřeném rozsahu i **pomocné prostory** pro skladování krmiv, pomůcek a pod. V některých případech s chovem základních druhů souvisí i podmínky chovu dalších druhů zvířat, které se využívají ke krmení, i tato zvířata musí však být

chována a zabezpečována o ně péče v souladu s uváděnými předpisy, zejména zák. č. 246/1992 Sb. a veterinárního zákona č. 166/1999 Sb., v platném znění.

Vždy je třeba trvat na povinnosti osob, které zvířata chovají stanovené **§13 odst. 1 zák. č. 246/92 Sb., na ochranu zvířat v platném znění**, která **ukládá učinit opatření proti úniku zvířat**. Je třeba vnímat, že změna prostoru, včetně útěku zvířete, je pro něj značným stresem. Tento stres je potencován pronásledováním zvířete, proto je třeba takovým situacím předcházet.

Hodnocení chovných zařízení v praxi

Při hodnocení chovu v praxi je proto nutno vycházet nejen ze splnění podmínek v odborné části tohoto Doporučení, avšak je třeba dbát ve smyslu v této kapitole uvedených zásad na následující:

- fyzický i psychický stav zvířat,
- schopnost zvířat se v chovných podmínkách množit,
- stáří zvířat a jejich zdravotní stav, který může mít vliv na schopnosti využívání chovného zařízení
- stáří chovného zařízení a záměr majitele jej měnit,
- vybavení chovného zařízení např. ve vertikálním směru, kdy může plošně relativně malé zařízení být výrazně zvětšeno a poskytovat některým druhům (např. stromovým) daleko vhodnější možnosti přirozeného pohybu,
- klimatické podmínky zařízení a zajištění vhodného vytápění, je-li potřebné,
- možnost propojení vnitřních i venkovních prostor v závislosti na počasí a možnost volného pohybu zvířete mezi těmito prostory (u některých druhů je to vysloveně žádoucí, u jiných by to pro ně mohlo být nevhodné),
- zajištění stínu či slunce opět v závislosti na přirozených potřebách zvířat (např. noční zvířata slunce nepotřebují),
- způsob podávání krmení a jeho kvalita, obdobně možnosti napájení,
- možnost bezpečného ošetřování (u řady zvířat k nimž nelze vstupovat – velké a jedovaté druhy),
- čistota ubikací a výběhů, provádění úklidu,
- zajištění odborného zoologického dohledu a veterinární péče včetně neinbredního chovu,
- trvalé udržování stanovených podmínek chovu.

Podmínky chovu plazů v zajetí

Péče o plazy musí odpovídat nárokům druhu i daného jedince. Chovatel je povinen zajistit svým chovancům péči přiměřenou jejich potřebám, t.j. prostředí a výživu odpovídající nárokům chovaného druhu. Za tím účelem musí sledovat odbornou literaturu v (alespoň) nutném rozsahu. Musí vyloučit takový způsob chovu, který by zvířatům působil strádání, utrpení nebo zbytečný stress. Osvojení nezbytných znalostí by mělo předcházet uvedení zvířete do chovu (pokud lze) a mělo by k nim být přihlíženo při zařizování terária (nebo jiného chovatelského zařízení). Pro zájmové chovy by měla vždy být dávana přednost chovu zvířat získaných již z odchovů v lidské péči, protože těm lze lépe zajistit vhodné podmínky a nedochází k poškozování (ochuzování) přírodních populací druhu.

Každý by se měl včas, t.j. před získáním zvířete rozhodnout, zda je schopen zajistit mu přiměřené podmínky a to i v dospělosti (u plazů s ohledem na velikost dospělců u některých druhů je tato otázka zvláště aktuální) a pokud ne, od chovu zvířete takového druhu upustit. Nelze spoléhat na umístění v zoo a podobných zařízeních. Před nákupem si musí osvojit znalosti o biologii příslušného druhu a z toho vyplývající nároky na jeho chov. Musí připravit terarium odpovídající požadavkům druhu. Je třeba dát přednost získání odchovaných zvířat.

Chov plazů je daleko složitější než je shrnuto v tomto doporučení a nelze proto používat jako dogma. Určitá nedokonalost materiálu je dána snahou o zestručnění a zobecnění zásad chovu tak, aby mohl i neodborník získat poměrně snadno základní představu o podmínkách chovu plazů v zajetí. Proto toto doporučení nemá a nemůže nahradit studium odborné literatury a není vhodné jako jediný zdroj pro získání vědomostí o chovu plazů, neboť bude využíváno především při kontrole chovů.

Dále uvedené údaje odpovídají dnešnímu stavu znalostí českých chovatelů, v případě potřeby je třeba je v pravidelných intervalech aktualizovat.

Všeobecná část

1. Větrání a osvětlení

Plazi jsou ektotermní zvířata (tzn., že podstatnou část tepelné energie nutné k zajištění teploty svého těla získávají z vnějších zdrojů a jen část z vlastního metabolismu. Závislost není pasivní, ale díky behaviorální termoregulaci umožňuje plazům regulovat tělesnou teplotu ve vhodném fyziologickém rozmezí, mají-li k dispozici přiměřený tepelný spád v prostředí - tj. teplá i chladnější místa. Jejich životní funkce proto závisí ve velké míře na podmínkách okolí. Z toho vyplývá to, že pro úspěšný chov má rozhodující význam větrání ubikace, odpovídající přirozeným poměrům. Podle specifických nároků pro druh je mnohdy nutné noční snížení teplotního gradientu. Rozsah minimální a maximální teploty i obvyklé teploty může být velmi různý, odkazy na to budou uvedeny ve speciálním dílu. Mnoho plazů má termoregulační schopnost, která jim umožňuje, udržování konstantní tělesné teploty.

U některých druhů je důležité sálavé teplo, spojené se světlem určité intenzity nebo složení. Je třeba používat lampy a zářivky vhodného spektra a jejich správné umístění. Intenzita osvětlení má význam pro aktivitu, zbarvení a celkový zdravotní stav.

Pro zachování zdraví plazů je také důležitá vlhkost vzduchu a substrátu. Podrobnosti jsou uvedeny ve specializované části.

Všechny faktory by měly odpovídat přírodním podmínkám v původním biotopu. Důležité je znát podmínky mikroklima, které se může někdy značně lišit od makroklimatu. To je od údajů získaných z klimatických atlasů. *(Pozor ale, někdy je vhodné liší-li se podmínky v prostředí terária od přírodních, např. s ohledem na možnost přehřívání menších prostor, jiné tvorby mikroklimatu, expozici (slunce) a proudění vzduchu. Zvířata pak mohou lépe prosperovat v podmínkách, které nejsou identické s poměry na lokalitě výskytu !)*

Pro zabezpečení podmínek chovu musí být k dispozici vhodné přístroje pro měření teploty a vlhkosti vzduchu.

2. Výživa plazů

Pro každý druh je třeba zajistit odpovídající výživu. Použité krmivo musí obsahovat odpovídající množství vitaminů, minerálů a balastních látek. Je třeba dodat dostatečné množství vody, podle nároku druhu (blíže pro jednotlivé skupiny plazů v dalším textu). **Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání (č. 246/1992 Sb. v platném znění) je zakázáno krmit živou potravou (týká se obratlovců). Výjimkou jsou pouze ty druhy plazů, které nejsou schopny přivyknout na krmení mrtvou potravou, tj. u druhů, které jsou schopny přijímat mrtvou živočišnou potravu, musí být krmná zvířata (obratlovci) před podáním zabita a to v souladu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání.**

3. Vybavení terária

Uspořádání terária musí odpovídat nárokům chovaného druhu (např. hrabání, rytí, šplhání, plavání).

K důležitému minimálnímu vybavení patří:

- vhodný podkladový substrát (je-li třeba) v dostatečné vrstvě, podle nároku druhu
- druhově specifická možnost úkrytu, podle nároku druhu
- dle potřeby vodní nádrž, bazén
- dle potřeby možnosti šplhání (skály, větve, parkosy) vhodné velikosti a umístění
- dle potřeby osázení rostlinami k docílení vhodného mikroklimatu, jako možnosti úkrytu a podobně
- před kladením vajec připravit, vhodné kladiště, různé podle nároku druhu (někdy i žádné).

4. Spojování plazů

U párového a skupinového chovu, je nutné zabránit sociálnímu stresu, musí být zajištěna fungující sociální struktura. Při spojování plazů, se musí posuzovat individuální rozdíly zvířat. Je také vhodné zajistit více krmných míst. *(Pozor - velmi často záleží i na pořadí, v jakém jsou zvířata dána do nádrže. Např. je většinou obtížné, až riskantní, přidávat nové zvíře do skupiny !!! Někdy může být stresem i trojový párový chov.)*

Společný chov různých druhů se stejnými nároky na biotop, je možný, zvířata se však nesmí vzájemně rušit. Při vhodné volbě mohou lépe využít nádrž a snížit vnitrodruhové napětí, ale pochopitelně i naopak. Je nutné vyvarovat se nežádoucí hybridizace, řada případů je popsána u hadů, několik i u ještěřů)

5. Velikost terária

Stanovit všeobecně platné údaje o velikosti ubikace je vzhledem k rozdílným nárokům plazů, velmi obtížné. Rozměry vycházejí z velikosti trupu, délky těla, délky karapaxu, s ohledem na přiměřenou přirozenou potřebu pohybu. Plochu lze výrazně zvýšit, policemi, terasami a využitím stěn. U řady druhů lze velikost plochy výrazně zvýšit různými policemi, terasami a využitím stěn. Dále jsou uvedeny vždy výhradně doporučené minimální rozměry u jednotlivých skupin a druhů plazů.

6. Péče o plazy

Péče odpovídající nárokům druhu zahrnuje udržování čistoty a hygieny, pravidelnou zdravotní kontrolu a nutné zákroky ošetření.

7. Zvláštní podmínky

Pro karanténu a ošetření nemocných zvířat a rovněž při zimování a odchovu mláďat mohou být nutné zvláštní podmínky chovu. Při krátkodobém držení (ne více než několik málo dnů) plazů v rámci terrabazarů apod. mohou být tolerovatelné výjimky u rozměrů ubikace a sociálního složení, ale výhradně pouze po dobu trvání takové akce. Minimální podmínky uvedené v tomto doporučení jsou závazné i pro obchody se zvířaty. (Pozor na stress ze změny prostředí, např. některé drobné leguánky (*Leiocephalus*) dokáže krátkodobé držení v nevhodných podmínkách téměř úplně vyřídít a rekonvalescence je dlouhá.)

Podle **DOPORUČENÍ ÚSTŘEDNÍ KOMISE PRO OCHRANU ZVÍŘAT - podmínky chovu plazů v zajetí**, jsou doporučeny minimální rozměry velikosti nádrží, zařízení terária, klimatické podmínky i strava.

Velikosti terárií se vypočítá pomocí délky těla leguána (špička hlavy až ke kloace). A to jako násobky délky těla udaných čísel v centimetrech.

Základní rozměr je udáván pro pár zvířat, při chovu dalšího jedince navíc 20% plochy, při chovu jednoho zvířete lze odečíst 25% plochy. Rozměry jsou udávány pro dospělá zvířata, mláďata je nutné chovat v menších nádržích přiměřeného objemu.

Doporučeno pro čeleď leguánovití (Iguanidae) následující:

Rod *Iguana*

Velikost nádrže: 4 délka x 3 šířka x 5 výška nebo 3 délka x 2 šířka x 6 výška (velikost v cm vypočítejte dle vzorce, nejedná se o velikost v metrech!)

Klimatické podmínky: Jde o obyvatele tropických polosuchých až velmi vlhkých oblastí.

Zařízení terária: Vlhčí tropické terárium, teploty 28-35°C, lokální zdroj tepla, UV zdroj velmi vhodný. Prostorná nádrž na vodu, silné větve ke šplhání, část o průměru silnějším, než průměr těla. Pokud jsou chovány samice je nutné umístit do nádrže kladiště.

Sociální struktura: Sociální zvířata, nedoporučuje se chov více samců, rovněž mezi samicemi je ustavena hierarchie, možné potyčky i s vážnějším průběhem (odtržení části kůže, poškození hřebenů).

Výživa: Převážně rostlinná složka, kde většinový díl tvoří listy, méně ovoce. Bílkovinná část minoritní. Nutno dodávat vitamino-minerální směsi.

Odchyt a transport: Odchyt rukou, doporučuje se rukavice, transport v plátěných pytlích po jednom! Pozor na prochlazení.

Příklad: Např. dospělý leguán (*Iguana*) o délce těla 50 cm má mít terárium minimálně 2 m dlouhé, 1,5 m široké a 2,5 m vysoké. To ale platí pro pár, v případě, že budeme v teráriu chovat pouze jedno zvíře postačí dle tohoto **DOPORUČENÍ** velikost pouze 1,5 m délka x 1,13 m šířka x 1,9 m výška.

Osobní poznámka KCHLZ: Tyto rozměry jsou sice dle DOPORUČENÍ dostačující, avšak ve skutečnosti nikoliv, pro leguána o velikosti 50 cm v těle (okolo 1,5 metru délky i s ocasem) by bylo vhodné terárium min. o velikosti 2,25 m délky x 1,8 m šířky x 2,4 m výšky.

Pro zajímavost uvedu **DOPORUČENÍ** pro ostatní velké leguány následujících rodů:

Rod Ctenosaura

Velikost nádrže: 3 délka x 2 šířka x 3 výška , pro stromové zástupce 3 délka x 2 šířka x 3 výška (velikost v cm vypočítejte dle vzorce, nejedná se o velikost v metrech!)

Klimatické podmínky: Jde o obyvatele tropických polosuchých až velmi suchých oblastí.

Zařízení terária: Polosuché tropické terárium, teploty 28-35°C, lokální zdroj tepla, UV zdroj velmi vhodný.

Vhodné police, silné větve nebo vyvýšená místa. Pro stromové zástupce větve nutné. Napáječka.

Sociální struktura : Sociální zvířata, nedoporučuje se chov více samců, rovněž mezi samicemi je ustavena hierarchie, možné potyčky.

Výživa: Polyfágní rod, mláďata přijímají většinou hmyz, dospělci jsou výrazně polyfágní. Nutno dodávat vitamino-minerální směsi.

Odchyt a transport: Odchyt rukou, doporučuje se rukavice, transport v plátěných pytlích po jednom! Pozor na prochlazení.

Rod Cyclura

Jde o velké ještěry, kteří nejsou příliš často chováni soukromými chovateli zejména pro své prostorové nároky.

Velikost nádrže: 4 délka x 3 šířka x 3 výška

Klimatické podmínky: Jde o obyvatele tropických polosuchých až velmi suchých oblastí.

Zařízení terária: Polosuché tropické terárium, teploty 28-35°C, lokální zdroj tepla, UV zdroj velmi vhodný. Vhodné police, silné větve nebo vyvýšená místa. Napáječka. Kladiště.

Sociální struktura: Sociální zvířata, nedoporučuje se chov více samců, rovněž mezi samicemi je ustavena hierarchie, možné potyčky. Sociální chování plně vynikne až v prostorné nádrži, kde mají zvířata odstup.

Výživa: Převážně rostlinná složka, kde většinový díl tvoří listy, méně ovoce. Bílkovinná část minoritní. Nutno dodávat vitamino-minerální směsi.

Odchyt a transport: Odchyt rukou, doporučuje se rukavice, transport v plátěných pytlích po jednom! Pozor na prochlazení.

TOULAVÁ, OPUŠTĚNÁ ZVÍŘATA:

Podle našeho práva je každé zvíře věcí, protože se s ním obchoduje apod., ale současně od roku 1992 podle zákona na ochranu zvířat proti týrání je zvíře stejně jako člověk živým tvorem schopným na různém stupni pociťovat bolest a utrpení a zaslouží si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.

Kdo zvíře opustí s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat, podléhá pokutě až 10 000 Kč.

(Toto se týká především psů a koček, ale lze aplikovat i na plazy a jiná zájmová zvířata)

Kdo najde opuštěné zvíře, má povinnost odevzdat je na obecním úřadě nebo v obecním útulku, je-li útulek zřízen.

Obecní úřad má povinnost postarat se o takové zvíře po dobu jednoho roku. Utrácení toulavých zvířat po určité době, např. po uplynutí karantény, zákon mimo stanovené důvody usmrcení nedovoluje.

Po uplynutí doby jednoho roku náleží péče o toulavá zvířata státu prostřednictvím okresního úřadu. V zájmu nás všech - úřadů a zvířat zejména - je výchova občanů k odpovědnosti, výstavba útulků a plné využití postihů umožněných zákonem za opuštění zvířete.

KAM SE MŮŽEME OBRÁTIT, VÍME-LI O TÝRANÉM ZVÍŘETI?

1) Podezření ze spáchání přestupku na úseku ochrany zvířat se ohlašuje Policii ČR nebo obecnímu (obvodnímu, městskému) úřadu, který přestupky projednává. Policii ČR se ohlašuje podezření, že došlo ke spáchání trestného činu týrání zvířat podle § 203 trestního zákona.

2) Odebrání týraného zvířete může nařídít obecní (obvodní, městský) úřad, a to pouze na návrh okresní (městské) veterinární správy. Proto je vhodné na případ týrání zvířete upozornit také tento orgán.

VÝBĚR DŮLEŽITÝCH ZÁKONŮ:

246/1992 Sb. ZÁKON

České národní rady ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání

Změna: 162/1993 Sb., Změna: 193/1994 Sb., Změna: 243/1997 Sb., Změna: 30/1998 Sb.

Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.

§ 1

Účel zákona

Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.

§ 2

(1) Zakazuje se týrání zvířat jak volně žijících, tak i chovaných v lidské péči.

(2) Zakazují se všechny formy propagace týrání zvířat.

§ 4

Za týrání se považuje

a) nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,

b) podrobit zvíře výcviku nebo je použít k veřejnému vystoupení či podobným účelům, pokud je pro ně spojeno s bolestí, utrpením nebo poškozením,

c) z jiných než zdravotních nebo pokusných důvodů

1. **omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení**, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,

2. podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,

3. **omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu**, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete,

k) **chovat zvířata v nevhodných podmínkách** nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,

- l) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozuje zdraví matky i mláďete,
- m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,
- n) používat k vázání zvířete prostředky, které způsobují utrpení,
- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
- p) **překrmovat zvířata**, zejména drůbež, ve velkochovech násilným způsobem,
- r) **používat živá zvířata ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný.**

§ 5

- (1) **Nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře.**

§ 6

Nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí.

§ 8

Chovatel je povinen umožnit pracovníkům orgánů ochrany zvířat provádějícím dozor nad dodržováním ustanovení tohoto zákona a obecně závazných právních předpisů vydaných na jeho základě **vstup do objektů chovu**, do objektů, v nichž je provozována obchodní činnost se zvířaty, přepravují se zvířata, jsou porážena hospodářská zvířata anebo prováděny pokusy na zvířatech.

§ 13

Ochrana zvířat v zájmových chovech

- (1) **Každý je povinen zabezpečit zvířeti** v zájmovém chovu přiměřené **podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb** tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat.
- (2) Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené.
- (3) **Chov nebezpečných druhů zvířat**, a to jedinců i skupin, mimo zařízení zoologických zahrad registrovaných státem **podléhá schválení veterinární správy** příslušné podle místa chovu zvířete.
- (4) **Žádost o povolení chovu musí obsahovat**
  - a) jméno a příjmení odpovědné osoby a její kvalifikaci,
  - b) druh a počet chovaných jedinců,
  - c) stručný popis chovu a jeho vybavení.
- (5) **Příslušná** okresní nebo městská **veterinární správa neudělí povolení** podle odstavce 3, **nejsou-li dodrženy podmínky** podle odstavce 1. Příslušná okresní nebo městská veterinární správa **může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout**, jestliže se změnilo nebo zaniklo podmínky, za jakých bylo uděleno. **Povolení k chovu nebezpečných druhů zvířat se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo.** Příslušná okresní nebo městská veterinární správa, která povolení vydala, je **povinna alespoň jednou za rok provádět dozor** nad dodržováním podmínek chovu. Záznamy o provedené kontrole uchová po dobu pěti let.

§ 19

- (1) **Orgány ochrany zvířat jsou**

- a) ministerstvo (*zemědělství*),
- b) ústřední komise,
- c) orgány veterinární správy,
- d) ústřední orgány státní správy, pokud do jejich působnosti spadá řízení právnických osob, jejichž předmětem činnosti je provádění pokusů na zvířatech, a Akademie věd České republiky (dále jen "příslušné státní orgány").

(2) Na úseku ochrany zvířat vykonávají též ve vymezeném rozsahu působnost obce.

§ 21

Ústřední komise

(1) Ústřední komise doporučuje opatření a koordinuje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat.

(3) Ústřední komise

a) projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany volně žijících zvířat, hospodářských a pokusných zvířat a zvířat v zájmových chovech včetně zvířat v zoologických zahradách a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření,

§ 22

Orgány veterinární správy

(1) Okresní a městské veterinární správy

a) **vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům** a ostatním fyzickým a právnickým osobám tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě,

b) **schvalují chov nebezpečných druhů zvířat** podle § 13 odst. 3 tohoto zákona.

(2) Státní veterinární správa České republiky vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě v případech, kdy si to vyhradí.

§ 24

Obce

a) **projednávají přestupky** na úseku ochrany zvířat,

b) **ukládají pokuty** chovatelům podle § 27 tohoto zákona.

§ 25

Pracovníci orgánů ochrany zvířat pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě **jsou oprávněni**

a) **vstupovat** do chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení, do objektů, v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, **do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata**, a do objektů, v nichž jsou zvířata porážena,

b) **vyžadovat od chovatelů potřebné doklady**, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti; tato pomoc je bezplatná.

§ 27

Správní delikty chovatelů

(1) Správního deliktu ⁷⁾ na úseku ochrany zvířat proti týrání se dopustí chovatel, který

a) ztěžuje nebo maří výkon dozoru prováděného příslušným orgánem ochrany zvířat,

b) poruší jinou povinnost stanovenou chovateli tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě.

(2) **Za porušení povinnosti** podle odstavce 1 se uloží **pokuta do výše 50000 Kč** a za **opětovné porušení** povinnosti uvedené v odstavci 1 pokuta **do výše 200000 Kč**.

(7) Výnos pokut je příjmem obcí.

§ 28

Přestupky

(1) Přestupku na úseku ochrany zvířat proti týrání se dopustí občan, který

a) provádí bez povolení pokusy na zvířatech,

b) **chová jedince nebezpečného druhu zvířat bez schválení** podle § 13 odst. 3 tohoto zákona,

c) poruší jinou povinnost stanovenou tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě,

d) trpí týrání zvířat nezletilými nebo nesvéprávními osobami, za které odpovídá.

(2) **Za přestupek** podle odstavce 1 písm. c) lze uložit **pokutu do 10000 Kč** a za přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b) a **za opětovné spáchání přestupku** podle odstavce 1 písm. c) pokutu **do výše 15000 Kč**.

§ 28a

Zvláštní opatření

(1) **Na návrh okresní nebo městské veterinární správy může obec správním rozhodnutím nařídít odebrání týraného zvířete**, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav. Odvolání proti rozhodnutí o odebrání zvířete nemá odkladný účinek.

(2) Náklady spojené s odebráním zvířete a následnou péčí o něj hradí osoba, jíž bylo zvíře odebráno.

(3) Náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a poškozeno tak na jeho zdraví, ponese osoba, jež tento stav způsobila, i když přesahují hodnotu zvířete.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat (pozn.: účinnost předpisu od 1.5.1996)

75/1996 Sb.

VYHLÁŠKA

Ministerstva zemědělství

ze dne 26. března 1996,

kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat

Ministerstvo zemědělství podle 3 písm. h) zákona České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., stanoví:

§ 1

Nebezpečné druhy zvířat 1)

1. z třídy obojživelníků (Amphibia)

a) všechny druhy rohatek (rod *Ceratophrys*)

b) všechny druhy žab z čeledi *Dendrobatidae*

2. z třídy plazů (Reptilia)

- a) všechny jedovaté druhy plazů
- b) dravé druhy želv z čeledi kajmankovitých (Chelydridae)
- c) všechny druhy z řádu krokodýli (Crocodylia)

d) z podřádu ještěří (Sauria) všechny druhy dorůstající v dospělosti přes 1 m délky těla včetně ocasu

e) z podřádu hadi (Ophidia) všechny nejedovaté druhy dorůstající v dospělosti přes 3 m délky těla včetně ocasu

3. z třídy ptáků (Aves)

- a) všechny druhy pštrosů a kasuárů (řady Struthioniformes, Rheiformes, Casuariiformes)
- b) všechny druhy z řádu veslonoží (Pelecaniformes)
- c) všechny druhy z řádu brodiví (Ciconiiformes) s výjimkou kolpíků (čeleď Plataleidae)
- d) všechny druhy z řádu dravci (Falconiformes) s výjimkou jedinců chovaných v zajetí podle zvláštního zákona 2)
- e) všechny druhy z řádu sovy (Strigiformes)
- f) velké druhy jeřábů (rody Grus, Anthropoides a Balearica)
- g) velké druhy papoušků (rody Ara, Anodorhynchus, Calyptorhynchus, Proboscigera)

4. z třídy savců (Mammalia)

- a) všechny druhy z řádu primátů (Primates) s výjimkou makiů (podčeleď Cheirogaleinae) a příslušníků čeledi kombovití (Galagidae), nártounovití (Tarsiidae) a kosmanovití (Callithricidae)
- b) všechny druhy z řádu šelmy (Carnivora) včetně ploutvonožců (Pinnipedia), s výjimkou domestikovaných druhů pes (Canis familiaris), kočka (Felis catus), fretka (Putorius furo)
- c) příslušníci řádu chobotnatci (Proboscidea)
- d) všechny druhy z řádu lichokopytníci (Perissodactyla) a všechny druhy z řádu sudokopytníci (Artiodactyla), s výjimkou domestikovaných druhů kůň (Equus caballus), osel (Equus asinus), prase (Sus domesticus), koza (Capra hircus), ovce (Ovis aries), tur (Bos taurus) a některých kříženců (mula, mezek)
- e) všechny druhy řádu ptakořitní (Monotremata), z řádu vačnatci (Marsupialia) d'ábel medvědovitý (Sarcophilus harrisi) a všechny druhy klokanů z rodů Macropus, Megaleia, Wallabia a Dendrolagus, z řádu hlodavci (Rodentia) dikobrazi (čeledi Hystricidae a Erethizontidae), z řádu chudozubí (Edentata) mravenečník velký (Myrmecophaga tridactyla) a lenochodi (čeleď Bradypodidae).

1) 13 odst. 3 zákona ČNR č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání.

2) 19 odst. 4 zákona ČNR č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákona ČNR č. 146/1971 Sb., zákona ČNR č. 96/1977 Sb., zákona ČNR č. 143/1991 Sb. a zákona ČNR č. 270/1992 Sb. (úplné znění č. 512/1992 Sb.).

§ 2

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. května 1996.

Ministr:

Ing. Lux v. r.

OCHRANA ZVÍŘAT V ZÁJMOVÉM CHOVU

Sdělení MZV č. 19/2000 Sb., o podpisu Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu

Důležité výňatky.

RADA EVROPY

Řada evropských smluv č. 125

EVROPSKÁ DOHODA O OCHRANĚ ZVÍŘAT V ZÁJMOVÉM CHOVU

Štrasburk, 13. 11. 1987

KAPITOLA II
ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ PRO DRŽENÍ ZVÍŘAT V ZÁJMOVÝCH CHOVECH

Článek 3

Hlavní zásady pro dobrý stav zvířat

1. Nikdo nesmí zvířeti v zájmových chovech způsobit zbytečně bolest, utrpení nebo úzkost.
2. Nikdo nesmí zvíře v zájmových chovech opustit.

Článek 4

Držení

1. Každý, kdo má v držení zvíře v zájmových chovech nebo se ujal péče o ně, je odpovědný za jeho zdraví a dobrý stav.
2. Každý, kdo má v držení zvíře v zájmových chovech nebo o ně pečuje, je povinen mu zajistit umístění, péči a pozornost, odpovídající jeho potřebám etologickým, odpovídající jeho druhu a plemenu a zejména:
  - a) poskytovat mu v dostatečném množství vyhovující krmivo a vodu;
  - b) poskytnout mu možnosti přiměřeného pohybu;
  - c) učinit všechna přiměřená opatření k zabránění jeho úniku.
3. Zvíře nemůže být drženo jako zvíře v zájmových chovech, jestliže:
  - a) podmínky uvedené v odstavci 2 nejsou splněny, nebo jestliže
  - b) ačkoliv podmínky jsou splněny, zvíře se nemůže adaptovat na zajetí.

Článek 5

Chov

Každý, kdo vybírá zvíře v zájmových chovech pro rozmnožování, musí vzít v úvahu vlastnosti anatomické, fyziologické a povahové, které by mohly ohrozit zdraví a dobrý stav potomstva nebo samice.

Článek 6

Věkový limit pro získání zvířete

Žádné zvíře v zájmových chovech nesmí být prodáno osobám mladším 15 let bez vyjádřeného souhlasu jejich rodičů nebo jiných osob, majících rodičovskou odpovědnost.

Článek 11

Utracení

1. **Utracení zvířete** v zájmových chovech smí provést **jen veterinární lékař** nebo jiná kompetentní osoba, s výjimkou naléhavých případů pro ukončení utrpení zvířete, jestliže pomoci veterinárního lékaře nebo jiné kompetentní osoby nemůže být rychle dosaženo, nebo ve všech ostatních naléhavých případech uvedených v národní legislativě. Každé utracení musí být provedeno při minimálním utrpení fyzickým i duševním se zřetelem na okolnosti. Zvolená metoda, s výjimkou naléhavého případu, musí:

a) buď způsobit bezprostřední ztrátu vědomí s následnou smrtí,

b) nebo začít uvedením do hlubokého celkového znecitlivění s následným postupem, který bezpečně způsobí smrt.

2. Osoba odpovědná za utracení je povinna se před stažením kůže přesvědčit, že zvíře je mrtvé.

3. **Zakazují se následující metody utracení:**

a) **utopení** a jiné metody udušení, jestliže nevyvolávají účinky zmíněné v odstavci 1 b);

b) použití všech **jedů a drog**, jejichž dávkování a aplikace nemohou být kontrolovány takovým způsobem, aby bylo dosaženo účinků zmíněných v odstavci 1;

c) **utracení elektrickým proudem**, pokud mu nepředchází okamžitá ztráta vědomí.

Ostatní zákony a jejich novely najdete na portálu veřejné správy České republiky: portal.gov.cz

Zdroje:

- Doporučení ústřední komise pro ochranu zvířat - Podmínky chovu plazů v zajetí, vydalo Ministerstvo zemědělství ČR, 31.12.2003
- Vybrané zákony z www.portal.gov.cz
- Komunikace s Alžbětou Slabou z Městské veterinární správy v Praze

*Napsala Kateřina Bergrová
13.února 2007*